

Nazwisko **BLEJWAS**

Imiona **STANISŁAW A.** Pseudonim

Z domu

Data urodzenia **5-10-1941** Miejscowość, kraj **Brooklyn, NY, U.S.A.**

Data śmierci **23-09-2001** Miejscowość, kraj **Canton, CT, U.S.A.**

Lat życia **59**

Adres cmentarza

Źródła: **Nowy Dziennik, New York, 3-10-2001**

Zawód Tytuły naukowe *profesor dr*

Rodzaj wojska Stopień wojskowy

Odznaczenia *Kryż Oficerski Orderu Zasługi RP*

.....

.....

CTCUT

nowydzienik 21

profesora Blejwasa

mentów, periodyków w ramach Polish Heritage Collection w uczelnianej bibliotece.

Oprócz swej pracy naukowej i dydaktycznej aktywnie udzielał się w życiu miejscowej Polonii, pełniąc swego czasu funkcję: prezesa Kongresu Polonii Amerykań-

Pożegnanie profesora Blejwasa

Nabożeństwo żałobne za duszę śp. profesora Stanisława Blejwasa, założyciela i kierownika fundowanej Katedry Historii Polski i Polonii na lokalnym Central Connecticut State University w New Britain, odbyło się w sobotę 29 września o godzinie 9:30 rano w kościele św. Krzyża w New Britain.

Po mszy kondukt pogrzebowy udał się na pobliski polski cmentarz Najświętszego Serca Jezusowego przy Burritt Street, gdzie odbyła się ceremonia pochówku w obecności najbliższej rodziny zmarłego, jego przyjaciół, współpracowników, studentów, władz miasta New Britain, przedstawicieli lokalnych instytucji i organizacji polonijnych, delegacji Konsulatu Generalnego RP w Nowym Jorku oraz wielu osób przybyłych z całych Stanów Zjednoczonych.

Profesor Stanisław Blejwas urodził się 5 października roku 1941 na Brooklynie, NY, a wychował się w Clark w New Jersey. Tytuł bakałarza uzyskał najpierw z Providence College w roku 1963, a następnie studiował na Uniwersytecie Warszawskim i w roku 1966 ukończył studia magisterskie z historii w roku 1966 na Columbia University. W roku 1973 tamże uzyskał tytuł doktora w zakresie współczesnej historii Europy Wschodniej i Polski. Na tej samej uczelni pełnił funkcję asystenta dyrektora Institute on East Central

Zakończenie ceremonii

obnej

Europe, by w roku się na stałe do CCC. Wkrótce też otrzymał nowy prece obejmujący historię zmiatającą do uczelni. Rozpoczął sta katedrę stałego sta Po 23 latach wyjechał, między innymi, z

4 przeniesie się w New studiów n studiów Polaki i Polonii. Rozpoczął sta katedrę stałego sta Po 23 latach wyjechał, między innymi, z

funduszy, lobbying oraz współpracę z instytucjami i organizacjami polonijnymi w całych Stanach Zjednoczonych i Polsce udało się ów upragniony cel osiągnąć.

W roku 1997 oficjalnie powstała pierwsza w historii CCSU fundowana katedra – Katedra Historii Polaki i Polonii – kierowana przez profesora Stanisława Blejwasa. Główną

mentów, periodyków w ramach Polish Heritage Collection w uczelniejszej bibliotece. Oprócz swej pracy naukowej i dydaktycznej aktywnie uczestniczył w życiu miejscowej Polonii, pełniąc swego czasu funkcję: prezesa Kongresu Polonii Amerykańskiej, oddziału Connecticut, prezesa Polish Cultural Club of Greater Hartford, członka zarządu Polish Institute of Arts and Sciences in America, prezesa Polish American Historical Association oraz National Polish American-Jewish American Council. Dwukrotnie – w latach 1994 oraz 1999 – prezydent Bill Clinton nominował Stanisława Blejwasa na członka rady zarządzającej Muzeum Holocaustu w Waszyngtonie (United States Holocaust Memorial). Ponadto profesor otrzymał za swą działalność i pracę naukową wiele nagród, wyróżnień i odznaczeń od władz polskich. W roku 1996 prezydent Aleksander Kwaśniewski przyznał mu Krzyż Oficerski Orderu Zasługi RP (najwyższe polskie odznaczenie państwowe), zaś w roku 2000 z rąk ministra spraw zagranicznych Władysława Bartoszewskiego otrzymał "Dyplom ministra spraw zagranicznych RP za wybitne zasługi dla promocji Polski w świecie".

Profesor Stanisław A. Blejwas zmarł niespodziewanie w niedzielne popołudnie, 23 września, w swym domu w Canton, CT w wieku 59 lat. Przyczyną jego śmierci był atak serca. ■

Prof. Stanisław Blejwas

(1941-2001)

Kierownik Katedry Historii Polski i Polonii i wykładowca historii na Central Connecticut State University, znakomity historyk Polonii i nieustrudzony działacz społeczny. Długoletni, ofiarny członek Instytutu zasiadający w Radzie Instytutu. Wspierał Instytut wiedzą i doświadczeniem.

Najp. dziennik

26/9/01 NY

Cześć Jego Pamięci

Rada Instytutu Józefa Piłsudskiego

N. Dz.

27/9/01

Z głębokim żalem przyjąłem wiadomość o śmierci

Prof. Stanisława Blejwasa

Człowieka o wielkim sercu i umyśle. Nauczyciela, działacza społecznego, wielkiego przyjaciela wszystkich ludzi. Zawsze działającego na rzecz porozumienia i współpracy. Amerykańskiego patrioty, wszakże stale pamiętającego o polskich korzeniach. Współprzewodniczącego National Polish American – Jewish American Council, rozumiejącego, że historia Żydów polskich jest integralną częścią historii budowania porozumienia między narodami i między ludźmi. Kierując Katedrą Studiów Polskich i Polonijnych w Central Connecticut State University, pisząc swe prace naukowe i publikacje, wychowując pokolenia studentów – przekazywał taki obraz świata, w którym szacunek dla każdego człowieka i poszanowanie jego osoby jest podstawową wartością.

Zawsze będzie go nam brakować.

Łączę się w bólu z najbliższymi Pana Profesora Stanisława Blejwasa – żoną Lucy, synem Andrzejem i córką Carol, oraz przyjaciółmi.

Przemysław Grudziński
Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w USA

Niezastąpiony

Piotr Wandycz

Kim był Stan Blejwas, którego odejście stanowiło bolesny cios dla społeczności polonijnej i szerszych kręgów naukowych w USA i Polsce. Przyszł na świat na Brooklynie 29 października 1941 r. w licznej rodzinie imigrantów z Polski – jego ojciec przybył do Stanów jako dziecko. Po ukończeniu szkoły Blejwas podjął studia w katolickim Providence College, które ukończył w 1963 r. *summa cum laude*. Następnie studiował historię na Uniwersytecie Columbia, uzyskując dyplom i magisterium w Instytucie Europy Środkowo-Wschodniej w 1966 r., a doktoryzował się (Ph.D.) w 1973 r.

Podczas swych studiów na Columbia przeprowadzał dwukrotnie badania na Uniwersytecie Warszawskim w latach 1967-68 i 1969-70. Jego praca doktorska dotyczyła pozytywizmu warszawskiego w latach po powstaniu styczniowym. Rozszerzona i uzupełniona, ukazała się ona drukiem w serii wydawniczej Uniwersytetu Yale pod tytułem "Realism in Polish Politics" (Warsaw Positivism and National Survival in Nineteenth Century Poland) (New Haven, 1984). Był jednym z jej recenzentów i wraz z innymi kolegami z Yale podkreślili wielkie walory badawcze i interpretacyjne tego dzieła.

W 1974 r. Stan Blejwas objął pozycję *assistant professor* (odpowiednik docenta) na wydziale historii w Central Connecticut State University, a następnie został mianowany profesorem nadzwyczajnym i zwyczajnym (*associate professor* i *professor*) otrzymu-

Dnia 28 września br. zmarł w New Britain profesor Stanislaus A. Blejwas w wieku niespełna sześćdziesięciu lat. Śmierć Jego była zupełnym ciosem i szokiem dla tych wszystkich, którzy jeszcze w ostatnich dniach się z nim lub wymieniali e-maile. To prawda, że przed kilkoma laty przeszedł atak serca, po którym miał rzekomo zwolnić trochę swój niezwykle aktywny tryb życia, ale nic nie wskazywało na to, że koniec jego życia jest tak bliski.

szerszą działalność naukową oświatową. Dzięki jego niestrudżonemu wysiłkom powstała Katedra Studiów Polskich i Polsko-Amerykańskich (Funded Chair), mająca pełne poparcie stanu Connecticut. Pomijając katedrę im. Jurzykowskiego w Harvardzie jest to jedyna właściwie tego typu katedra na terenie USA. Spełniając ważne funkcje dydaktyczne, ośrodek ten rozwinął jednocześnie imponującą akcję odczytową i wydawniczą. Wśród nazwisk prelegentów widziemy czołowych przedstawicieli nauki i kultury polskiej i polonijnej. Ostatnim mówcą zaproszonym przez Blejwasa, który wygłosił prelekcję o polskiej polityce zagranicznej, był ambasador RP w Waszyngtonie Przemysław Grudziński. Dzięki ofiarności kilku osób, które Blejwas zjednał dla sprawy, stało się możliwe nie tylko finansowanie cyklu wykładów, ale także publikowanie ich jako "Stanislaus Milewski Polish Studies Lecture" lub "Fiodorezyk Lecture" czy "Occasional Papers in Polish and Polish American History". Dzięki Jego inicjatywie przy Uniwersytecie powstał zbiór archiwalny obejmujący dokumentację Polonii w Connecticut, pod nazwą "Polish Heritage Collection" – jest to zbiór cenny i ważny.

Nie będzie przesadą stwierdzić, że Stanislaus Blejwas stał się jedną z osób, które przetrwały kapitalne znaczenie doceniali nie tylko mieszkańcy Connecticut czy USA, ale także ci naukowcy i politycy z Polski, którzy mieli okazję go poznać i z nim współpracować.

land" (New Haven, 1984). Byłem jednym z jej recenzentów i wraz z innymi kolegami z Yale podkreślaliśmy wielkie walory badawcze i interpretacyjne tego dzieła.

W 1974 r. Stan Blejwas objął pozycję *assistant professor* (odpowiednik docenta) na wydziale historii w Central Connecticut State University, a następnie został mianowany profesorem nadzwyczajnym i zwyczajnym (*associate professor i professor*) otrzymując w 1989 r. zaszczytny tytuł *University Professor*. Podczas tych lat miał również wykłady zlecone na Columbia, Wesleyan University i polonijnym Alliance College. Wykładał historię Polski, Europy Środkowo-Wschodniej, dzieje kultury Polonii amerykańskiej i w późniejszych latach prowadził kurs z historii stosunków polsko-żydowskich. Jak widać z powyższego, a odnosi się to również do publikacji prof. Blejwasa, zajmował się on jednocześnie dziejami Polonii jak i historią polsko-amerykańską, co należy do rzadkości i stanowi ważny i oryginalny wkład Blejwasa do historiografii.

Poza pracą o pozytywizmie, ogłaszał szereg artykułów dotyczących różnych aspektów Polski w przeszłości w takich prestiżowych periodykach, jak m.in. "Canadian Slavonic Studies", "Austrian", "History Yearbook", "Polish Review", "Jewish Historical Studies", "Polin". Był również współautorem i redaktorem dzieła "Polish Democratic Thought and History of Poland. A Selective Bibliography in Polish and Western Languages". Jeśli chodzi o tematykę polsko-amerykańską, Blejwas był współautorem i wydawcą dwóch znaczących dzieł – "Pastor of the Poles – Polish American Esays" oraz "St. Stanislaus B.M. Parish Meriden Connecticut – A Century of Connecticut Polonia" oraz szeregu artykułów w takich piśmiech, jak "Polish American Studies", "Connecticut History", "Polish-Anglo Saxon Studies" i w pracach zbiorowych "The Polish Presence

Stanislaus Blejwas. Foto: Jednoosobowa Instytucja

W 1982). V d ważniejszych publikacji, które opublikował, to: "The Polish American Historical Association (PAHA) i członkiem Rady Pol-sko-Amerykańskiej – Żydowsko-Amerykańskiej (National Polish-American Jewish-American Council). Był członkiem komitetu redakcyjnego "Polish-American Studies" i "Polin" oraz komitetu doradczego "Polish & Polonia Studies Monographs" Uniwersytetu Ohio. W 1994 r. prezydent Clinton zamianował Blejwasa członkiem US Holocaust Memorial Council w Waszyngtonie i odnowił jego kadencję pięć lat później. Jako członek Rady Konsultacyjnej Muzeum Holocaustu, Blejwas przyczynił się do szerszego uwzględnienia tematyki polskiej, zdobywając równocześnie uznanie i respekt środowiska żydowskiego. W tym względzie jego umiar-kowana, uczciwa i zabarwiona

Publikacji – nie-albym znużyć niem tytułów – as potrafił tą-czyć swą niez-wielu dziedzin-boczym zaraz b-cą badawczą i p-regat Stan Blej-Rady Polskiego-wego w Amery-bardzo aktywny

wielu Żydów, równowaząc (mam nadzieję) niepozycjonalnie nieraz wy-bryki polonijnej kulturerii, która rzecz jasna nie szczędziła Blejwasowi obelg. Polityka i wypowiedzi prezesa Moskala spowodowały protestacyjne ustąpienia Blejwasa, który poprzednio pełnił funkcję dyrektora Kongresu Polonii na stan Connecticut. W tym samym czasie swą rezygnację złożył Jan Nowak-Jeziorański.

Blejwas otrzymał wiele nagród i wyróżnień naukowych, m.in. dyplom "Ministerstwa Spraw Zagranicznych za zasługi położone dla kultury polskiej za granicami. Był też odznaczony Oficerskim Krzyżem Zasługi R.P.

Jest oczywiste, iż gros swych wy-silków Blejwas poświęcał polskim i polonijnym studiom na swym uni-wersytecie w New Britain. Było to jego "dziecko". Wiele lat temu za-

cie powstał zbiór archiwalny obe-mujący dokumentację Polonii w Connecticut, pod nazwą "Polish Heritage Collection" – jest to zbiór cen-ny i ważny.

Nie będzie przesadą stwierdzenie, iż Stanislaus Blejwas stał się jednoosobową instytucją, której kapitalne znaczenie doceniali nie tylko mieszkańcy Connecticut czy USA, ale także ci naukowcy i politycy z Polski, którzy mieli okazję go poznać i z nim współpracować. Był człowiekiem na wskroś uczciwym i szlachetnym, oddanym ber-reszty swej pracy dla Polonii i Pol-ski. Był człowiekiem o dużej odwadze cywilnej, który nie wahał się iść pod prąd i nie ustępował, gdy był przekonany o słuszności sprawy. Kiedyś Czesław Miłosz w artykule o Polonii amerykańskiej wyraził się bardzo krytycznie o jej poziomie – Blejwas replikował z miejsca otwartym listem, w którym wskazywał na szkodliwość tego typu stereotypów i podkreślał to, co było i jest dodatnie i pozytywne w środowisku polonijnym. On sam zresztą był najlepszym przykładem tego, co w Polonii jest najlepsze.

Poza wytrwałością i ogromnymi talentami organizacyjnymi, Stan Blejwas zjednywał sobie ludzi swym osobistym urokiem. Podczas naszej wieloletniej przyjaźni i współpracy nie było ani jednego zgryzotu między nami. Jak wszyscy zgodnie stwierdzali, był dobrym przyjaciół-mem, dobrym kolegą i kochającym mężem, ojcem i bratem. Na mszy żałobnej w ogromnym Holy Cross Church, wypełnionym po brzegi i zakończonym odpiewaniem "Boże coś Polskę", zdawaliśmy sobie wszyscy sprawę, iż Blejwas jest niezastąpiony. Jednocześnie, że musimy zrobić wszystko, aby ta katedra, która ma teraz być nazwana jego imieniem i cała jego praca nie poszły na marne. Żegnając Stana Blejwasa musimy wyczerpać, że non omnis moriar i że rozpoczęte przez niego dzieło będzie kontynuowane tak, jakby on tego chciał.

To będzie ten najwłaściwszy